

אור השבת

מיוני '1

1. מעניין בפרשה

2. ביטחון

מעניין בפרשה

47

יט לא יאבה ה' סלח לו כי אֵץ יִעֲשֶׂן אֶף ה' וְקִנְאָתוֹ בְּאִישׁ הוּא וְרָבְצָה בּוֹ כָּל הָאֵלֶּה הַתְּנוּכָה בִּסְפָר הַזֶּה וּמָחָה ה' אֶת שְׁמוֹ מִמִּטַּח הַשָּׁמַיִם:

שאלה: שימו לב ל'ביטויים מאוד קשים' שהתורה כותבת על אותו האיש, מדוע? הוא עדין לא עשה כלום? נראה שיש עליו הרבה כעס, מדוע? נראה את הספורנו:

ספורנו לא יאבה ה' סלוח לו - בחללו שבועת ה'אלה' שקבל בפניו, אע"פ שבטלה בלב!

תשובה: לפי דברי הספורנו, נראה שהקלות ראש הזו, שאדם אומר בפה מלא: 'אני מקבל עלי את כל ה'אלה' הנ"ל, ובלב פנימה הוא צוחק על הכול ואומר: 'אני אעשה מה שאני רוצה'. זה בעצם אומר שהוא לא מכבד את המילים שלו – ולא מכבד את עצמו! וזה הכי מסוכן! כי כל עוד שאדם חוטא ואומר – אני חוטא, מה לעשות! אפשר לעבוד אתו! אבל כשלאדם אין ערך לעצמו, ואפילו לא למילים שלו! הוא ברדיונות מסוכנת, וחייבים להזכיר לו שהוא אישיות גדולה ובעלת משמעות!!!

אז וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה אֲשֶׁר נִתְּנָה לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לִבְךָ בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה **בב** וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל כָּל אֲשֶׁר אֶנְכִּי מְצַוְךָ הַיּוֹם אָמֵן וּבְנִיךָ בְּכָל לִבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ:

כלי יקר: "והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבות אל לבבך" - שתחשוב בלבבך 'דבר', ומהו הדבר? אשר הדיחך ה' אלהיך שמה! **כי תחשוב - שה' אלהיך [הוא] הדיחך מן המצות, בכונה ועצם וראשונה!!! כי אינו חפץ - לא בך! ולא בשמירת מצותיך עוד!!!** ועל ידי זה תתיאש מן התשובה! כי תאמר: לו [היה] חפץ ה' בנו לא תקראנה אותנו כאלה מידי יתברך! על זה אמר [הקב"ה בתורתו] - **שאתה חושב - תועה על ה'!! ואין הדבר כן, אלא במצותיך חפץ מאד לעולם!!** וכזה יבחן הדבר [בפסוק דלקמן תוכל לבדוק האם טענותיך - שה' לא רוצה אותך - צודקות] במה שכתוב - "ושבת עד ה' וגו'!!! [איך אפשר לבחון זאת מהפסוק הנ"ל?]**כי [מהפסוק הנ"ל לומדים ש]מיד כאשר תגמר בלבך לשוב בתשובה שלימה עד ה', אע"פ שעדיין לא עשית הדבר הראוי להעשות בפועל [הוא כבר יגאל אותך . איך רואים זאת? מכיון] שהרי לא נאמר כאן עדיין ועשית את כל מצותי' כמו שכתוב בסמוך, [ובזה הורה [הקב"ה] באצבע לומר [לך]: ראה איך אתה טועה בדעתך! כי לא [רק] זו שבמצותיך חפץ מאד, אלא אפילו, תיכף [כ]שתשוב עד ה' ושמעת בקולו... שעיקר השמיעה בקול ה' היא - 'בכל לבבך' - [ב]לבד שיראה ה' בך סימני טהרה שנכון לבך אל ה', אך שהמניעה היא שלא תוכל לעשות בפועל כל מצותיך, ומכל מקום תיכף ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו'.** [וזה הראיה הגדולה ביותר שהוא עדין רוצה בך, שתיכף שתקבל בלב לחזור אליו הוא כבר יגאל אותך!!!] וכו' על זה אמר "ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך" - כי אפילו שבותך המתחייב אליך דהיינו העון יתהפך לזכות כאמרו רז"ל (יומא פו:). שעה"ה התשובה נעשית הזדונו כזכות! הוא שנאמר 'רחמך' שהוא לשון אהבה, יען, כי הזדונו יהיו בעיניו יתברך כזכות ואוהבם מאד וכו'.

יא כי המצוה הזאת אֲשֶׁר אֶנְכִּי מְצַוְךָ הַיּוֹם לא נפלאה הוא ממך ולא רחוקה הוא: **כלי יקר**: [פירוש 1] כי אפילו בזמן שלא תבא לידך איזו מצוה יש לאל ידך לעשותה בפניך כאמרו רז"ל (מנחות קי:). 'כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריבה כו', וזה היקש על כל שאר המצות שהעוסק בהם כאילו עשאם. [פירוש 2] לפי שארז"ל (יומא פו:). 'היכי דמי בעל תשובה? כגון שבא אותו מעשה לידו ופירש ממנה...' וא"כ מי שחטא באשה [מסוימת] מעבר לים, שמא תאמר שאין לו תקנה עד שיעבור ארצות ימים לאותו מקום שחטא בו, על זה אמר שאין הדבר כן, כי קרוב אליך הדבר - בפניך - הוידוי. ובלבבך - החרטה, ואז די לך בזה!!! **כי לא אמר באותה אשה** אלא לרווחא דמלתא אבל אין עיקר התשובה תלוי בזה! [פירוש 3] על התשובה: כי מצד רוממות הקל יתברך התשובה נפלאה [מוסתר] מאד הפלא ופלא! כי כל בעל המגרש אשתו לא ישוב לקחתה אחרי אשר הוטמאה, ואיך יקרב מלך רם ונשא אליו אנשים חטאים!!! אבל **ממך!** דהיינו **מצדך!** לא נפלאה [לא מוסתר] על דרך שנאמר (תהלים קגיד) "זכור כי עַפְרָא אֲנַחְנִי". כי מצד החומר, אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז.ב) על כן מן הראוי שיקבל תשובתך...

טז אָתֶם נִצְבִּים הַיּוֹם בְּלִפְנֵי וְגו'

דעת זקנים אימתי תהיה להם **הצבה** והעמדה??? "**היום כלכם**"! כשתהיו באגודה אחת **כולכם**!!

יא לְעִקְרָהּ בְּבְרִית ה' אֱלֹהֶיךָ וּבְאֵלֹתוֹ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ פָּרַת עִמָּךְ הַיּוֹם

ספורנו אשר ה' אלהיך כורת עמך היום למען הקים אותך וכו'. והנה הקל יתברך מכין כזה הברית - להקים אותך לו לעם - כדי שיהיה הוא לך לאלקים - **ובזה תקנה חיי עולם!!!** [דהיינו: המטרה הסופית, שתקנה חיי נצח ותרוויה!]

יב למען הקים אתה היום לו לעם והוא יהיה לך לאלקים כְּאֲשֶׁר דָּבַר לְךָ וְכְאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב

אור החיים למען הקים אותך וגו'. פירוש: [ה]טעם שאני מבקש להרבות בעונשים ובאלות הוא - למען הקים אותך לו לעם!! ולא תכפרו בו - כי תפחדו מעוצם האלות אשר תתחייבו [כ]שתכפרו באלקותו! **ובזה** תתקיימו לעם ה'! [דהיינו: מטרת כל העונשים - שלא נפספס את הטובה הענקית - להיות עם ה'!!]

יד כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנֶה פֶּה עִמָּנוּ עִמָּךְ הַיּוֹם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֶת אֲשֶׁר אֵינָנוּ פֶּה עִמָּנוּ הַיּוֹם! האם הגיעו ה'רוחות' של הדורות הבאים למעמד הברית? מחלוקת!

1. **תרגום יונתן**: כל הדורות שקמו מתחילת העולם, כולם הם שקיימים כאן עמנו... וכל הדורות שעתידיים לקום עד סוף כל העולם, כולם הם קיימים כאן עמנו היום

2. **אבן עזרא**: ואת אשר איננו - עם [האנשים] אשר איננו [איננו כאן כעת] רק ש[יבא אחרינו!] ואינו טעם האומרים כי 'רוחות' [הדורות] הבאים' היו שם!!

טז כִּי אָתֶם יִדְעֶתֶם אֶת אֲשֶׁר יִשְׁכְּנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְאֶת אֲשֶׁר עָבְדוּ בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָבְדָתֶם

רש"י כי אתם ידעתם וגו' ותראו את שקוציהם. לפי שראיתם האומות עובדי אלילים, ושמא השיא לב אחד מכם אותו ללכת אחריהם!

ספורנו כי אתם ידעתם את אשר ישבנו - ולפיכך ראוי לחשו!

[דהיינו: כשאדם נמצא ליד 'דברים רעים' ראוי לחשוש שמה זה קצת נדבק בו!! והנלמד מכאן: ש'הגיוני' ו'מובן' שאדם שהיה ליד דברים לא טובים הוא נמשך אחריהם. לכן, ראשית: אין מה לכעוס על כך שהוא נמשך... זו מציאות הנפש, וכך היא עובדת - היא נמשכת אחרי אחרים!! שנית: שימת לב וזהירות. א: לא להיות בקרבת 'דברים לא טובים'. ב: אם לעיתים אין ברירה ונמצאים בקרבת הנ"ל - כמו בני"ב במצרים, יש להרבות במוסר כדי שלא נימשך אחריהם!]

יח וְהָיָה בְּשִׁמְעוֹ אֶת דְּבָרֵי הָאֵלֶּה הַזֹּאת וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבְּךָ לֵאמֹר שְׁלוֹם יִהְיֶה לִּי כִּי בְּשִׁרְרוּת לִבִּי אֵלֶּךְ לִמְעַן סְפוֹת הַרְּגֵה אֶת הַצִּמְאָה:

הרמב"ן: כי נפש שבעה תקרא - 'רוה'.. ו'המתאוה' תקרא - 'צמאה'.. והטעם: כי נפש האדם הרוה [שבעה] שאיננה מתאוה לדברים הרעים לה, כאשר תבא בלבו קצת התאוה, והוא ימלא תאוות, אז יוסיף בנפשו תאוה יתירה, ותהיה [נפשו] צמאה מאד לדבר ההוא שאכל או שעשה יותר מבראשונה! ותתאוה [גם] לעוד לדברים רעים שלא היתה מתאוה להם מתחלה, כי המתאוה לזמית הנשים היפות, כשיהיה שטוף בזמתן תבואו תאוה [גם] לבוא על הזכר ועל הבהמה, וכיוצא בזה בשאר התאוות, וכענין שהזכירו חכמים (סוכה נב) 'משביעו רעב מרעיבו שבע'! ולכן יאמר הכתוב ב[איש] ה'הולך בשרירות לב, שהוא - אם ימלא נפשו בתאוות השרירות והחזקות עליו, אשר היא [הנפש] צמאה להם, יוסיף נפשו ה'רוה' -[השבעה]! להתהפך, ולהיות עם ה'צמאה' -[עם ה'תאוה'] - כי יתאוה ויצמא - למה שהיה שבע ממנו [קודם לכן]!